

Воробець О. Д.,
кандидат філологічних наук,
докторант кафедри загального і германського мовознавства
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ТЕМПОРАЛЬНІ ФУНКЦІЇ ПОШИРЮВАЧІВ СЕМАНТИЧНОЇ МОДЕЛІ РЕЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Анотація. Стаття продовжує цикл публікацій, присвячений дослідженню функціональної типології поширювачів у структурі речення сучасної польської та української мов. Розглянуто темпоральні функції поширювачів семантичної моделі речення польської та української мов, причому репрезентовано авторське бачення місця досліджуваних семантичних компонентів і комплексів у лінгвістичному вимірі. Перспективним у цьому контексті є не лише всебічне внутрішньомовне осмислення лінгвістичного статусу поширювачів, а і їхнє дослідження в міжмовних паралелях, зокрема україно-польських.

Ключові слова: семантика, поширювач, розширена модель, функція, темпоральна синтаксема, предикат, семантична структура речення.

Постановка проблеми. У сучасній лінгвістиці польської та української мов статус речень із поширювачами є, як і раніше, неоднозначним і питання чіткого окреслення меж семантико-синтаксичних модифікацій досить актуальне, тому назріла потреба детального вивчення досліджуваних компонентів через призму систем темпоральних відношень зіставлених мов. Ця проблема на різних теоретичних засадах вивчалась багатьма дослідниками, такими як В. Барчук [1], О. Бондар [2], І. Вихованець [3], М. Всеволодова [6], А. Загнітко [8], О. Кульбабська [9], О. Межов [10], М. Мірченко [11], R. Grzegorzczkova [13], V. Milewska [14], R. Przybylska [15], F. Schilder [16], F. Wierzbicka [17] та ін.

Слідом за Д. Г'юмом, дотримуємось думки: «Ідея часу, яка впливає з послідовності нашого сприйняття усіх видів – як ідей, так і вражень, у тому числі вражень рефлексії і вражень відчуттів, – може служити для нас прикладом абстрактної ідеї, яка охоплює ще більшу розмаїтість ідей, ніж ідея простору, але втім представлена в уяві певною одиничною ідеєю визначеної кількості та якості» [7, с. 65].

Мета статті полягає у проведенні порівняльного аналізу темпоральних функцій поширювачів семантичної моделі речення польської та української мов з урахуванням реченнєвотвірного потенціалу семантичних компонентів і комплексів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Темпоральне значення предиката в типологічному сенсі є власне граматичним і умовно протиставлене лексико-граматичному. Це означає, що предикати властивості можуть бути визначені з погляду іманентної темпоральної семантики безвідносно до лексико-граматичної належності. Оскільки структура речення визначається як лексико-граматичним, так і власне грама-

тичним значенням предиката, то врахування темпоральної семантики надає можливість повніше охарактеризувати семантико-синтаксичний склад речення [12, с. 300].

Як уважає О. Межов, темпоральні мінімальні семантико-синтаксичні одиниці – найпоширеніший різновид вторинних предикатних систем, які виражають часові відношення між вихідними елементарними простими реченнями, причому сформовані на рівні двох різновидів темпоральних семантико-синтаксичних відношень (одночасності або різночасності подій, явищ) [10, с. 267]. Подібно О. Кульбабська зазначає, що семантичні варіанти вторинних предикатів із часовим значенням ґрунтуються на системі бінарних опозицій одночасність/різночасність явищ, неозначеність/означеність їх тривалості як визначальних для часової сфери протиставленнях [9, с. 265–266].

Згідно з В. Барчуком, темпоральність – загальнограматична міжрівнева категорія, яка ґрунтується на семантиці дієвості, вираженій дієсловом, і відображає внутрішній, зовнішній і співвідносний аспекти тривання дії, граматично інтерпретуючи онтологічний час [1, с. 75], тоді як ми репрезентуємо нові інтерпретаційні засоби вираження темпоральних відношень (поширювачі різноструктурного комбінування), що функціонують як поряд із вербальними компонентами, так і одноосібно.

Категорія темпоральності ґрунтується на мовних одиницях, що репрезентують функціонально-семантичну зовнішньо-темпоральну та внутрішньо-темпоральну системи, компонентами якої є морфологічна категорія часу дієслова, синтаксична категорія часу речення, категорії таксису й аспектуальності [5, с. 66–68]. Саме у взаємодії з цими категоріями поширювачі функціонують як виразники темпоральних відношень, наприклад: *Postanawia napić się jeszcze herbaty przed wyjściem* (О. Tokarczuk) – модель поширювача [przed + S₃] temp // **Безпосередньо перед запіканням рибу можна нафарширувати підсмаженими на олії цибулею, морквою і печерицями** (газ.) – модель поширювача [безпосередньо перед + S₃] temp; *Przed nami do podpisania najprawdziwszy weksel z czasów Wokulskiego* (М. Gretkowska) – модель поширювача [z czasów + S₂] temp // **Із часів Константина Великого візантійське мистецтво жило думкою, що зримий світ живих людей – лиш химера, видиво, з'ява** (П. Загребельний) – модель поширювача [z часів + S₂ + S₂] temp; *Żalował, że zatrzymano mnie w Zamku i zobaczmy się dopiero na wiosnę* (Е. Białołęcka) модель поширювача [na + S₆] // **Тільки їдь навесні або краще раннього літа** (О. Гончар) – моделі поширювачів [Adverb] temp і [Adj₂ + S₂] temp та ін.

У розширеній моделі семантико-синтаксичної структури речення поширювачі виступають у функції темпорального компонента двоядерної предикативної системи. Вихідною

¹ Перелік умовних скорочень: Adj₁, Adj₂, ... Adj_n – відмінкові форми ад'єктивів; Adverb – прислівник; S₁, S₂, ... S_n – відмінкові форми субстантивів; P_o – поширювач; P – предикат; Praer – прийменник (препозитив); Pron₁, Pron₂, ... Pron_n – відмінкові форми займенників; S – речення; V – дієслово (вербатив); V_f – особова форма дієслова.

конструктивною моделлю, яка відображає необхідні для комплексного розуміння глибинної структури речення компоненти, є $S + P [P_r(V_f) + P_o(\text{Praep} + S_x)/P_o(\text{Adverb})/P_o(S_x + S_x)] \dots \text{temp}]$. У функціонуванні темпоральних синтаксисем беруть участь 38 прийменників української мови [4, с. 217] і 32 препозитиви польської мови [14], співвідносні із просторовими: *біля, близько, в (у), від (од), упродовж, услід за, слідом за, до, з, за, коло, між, поміж, на, над, перед, під, по, при, проти, серед, посеред, через // obok, blisko, w, od, z, za, koło, między, pomiędzy, na, nad, przed, pod, po, przy, wśród, pośród, przez* та ін.; неспіввідносні із просторовими: *nanepředodni, naprikinici, na protyazi, o (ob), одночасно з, під час, пізніше (пізніш), після, опісля, починаючи з, протягом, раніше (раніш), у міру, у процесі, у ході // w przeddzień, w przededniu, w ciągu, o, jednocześnie, z, podczas, różnie, na końcu* тощо.

Як засвідчують, зокрема, лексикографічні джерела (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005, Словник українських прийменників, 007; Słownik przyimków wtórnych, 2003, Ukraińsko-polski słownik syntaktyczny, 2003) і фактичний матеріал, прямими репрезентантами семантичної моделі речення $S + P [P_r(V_f) + P_o(\text{Praep} + S_x)] \text{temp}$ у сучасній польській та українській мовах є більше ніж 30 моделей у польській мові й більше ніж 40 – в українській мові із розгалуженою системою одиниць субмоделного спрямування.

Проектуємо темпоральні відношення, висловлені семантичним комплексом $[P_{\text{raep}} + S_x] \text{temp}$, через розгляд трьох моделей, які характеризуються високою частотою вживання і складністю із семантико-синтаксичного погляду:

1. $S + P [P_r(V_f) + P_o(3 + S_{2/5})] \text{temp} // S + P [P_r(V_f) + P_o(z + S_{2/5})] \text{temp}$: *А доля їх на тебе наложила 3 дитячих літ* (В. Самійленко) – модель ПСК $[z + \text{Adj}_2 + S_2]$; *Небо віщувало близьку заметіль, хрипло й насторожено шурхотів журилицею повноводий з осені Дністер* (Р. Андріяшик) – модель ПСК $[z + S_2]$; *Вже ж минуло з того часу аж три довгі роки, Як втопилась дівчинька У річці глибокій* (Леся Українка) – модель ПСК $[z + \text{Pron}_2 + S_2]$ // *Okazało się, że on myślał o kolorowych balonikach z dzieciństwa* (М. Gretkowska) – модель ПСК $[z + S_2]$; *Nie sposób opisać zapachu – jest najwcześniejszą emocją z czasów* (М. Gretkowska) – модель ПСК $[z + S_2]$; *Impas przelamały nieoczekiwane reperkusje incydentu granicznego z piątku, 11 marca* (М. Waldemar) – модель ПСК $[z + S_2]$. Частота вживання: укр. 92 речення – 6,13 відсотка, пол. 90 речень – 6 відсотків від загальної кількості 3 000 прикладів із темпоральною семантикою.

Зупинимось на реченні *Вже я з того весілля за ним пропадаю* (Марко Вовчок) – модель ПСК $[z + S_2]$ (А знаходиться під впливом X від певного моменту t_0). Складовий компонент реченнєвої структури з *того весілля* фокусує потенційно основну предикацію: *Вже я за ним пропадаю* (основна предикація) + *Відбулося весілля* (потенційно основна предикація) → *Вже я за ним пропадаю, відколи відбулося весілля*. ПСК з *того весілля*, розглянутий як трансформ, посідає позицію перед предикатом, що є семантично й граматично сильною і становить темпоральний компонент двоядерної предикативної системи.

Подібну ситуацію спостерігаємо в польському реченні *Okazało się, że on myślał o kolorowych balonikach z dzieciństwa* (М. Gretkowska) – модель ПСК $[z + S_2]$, де семантичний комплекс функціонує в ролі конкретизатора минулого часового проміжку. У поліпредикативних конструкціях споріднених

мов монособ'єктні дії характеризуються послідовною темпоральністю, урахувавши імплікації сприймання, із окресленим періодом (дія теперішня – основна предикація, дія минула – потенційно основна предикація).

Ця модель оперує системою субмоделей, що складається із трьох різновидів:

1) $S + P [P_r(V_f) + P_o(3 / \text{із моменту} + S_2)] \text{temp}$: *3 моменту проголошення незалежності Південного Судану всі жителі фактично стали людьми без громадянства* (газ.) – модель ПСК $[z \text{ моменту} + S_2]$ // $S + P [P_r(V_f) + P_o(z \text{ czasu} + S_2)] \text{temp}$: *Ale za to dzisiaj pojawił się mój chłopak z czasu studiów* (R. Figura) – модель ПСК $[z \text{ czasu} + S_2]$;

2) $S + P [P_r(V_f) + P_o(3/\text{із часів} + S_2)] \text{temp}$: *Ці переклади зберігалися ще з часів першочителів слов'янства – Кирила та Мефодія* (газ.) – модель ПСК $[z \text{ часів} + S_2]$ // $S + P [P_r(V_f) + P_o(z \text{ czasów} + S_2)] \text{temp}$: *Noc w tym pociągu minęła mi bezsenność, ponieważ w starych, pochodzących z czasów kolonii wagonach trzęsło* (R. Kapuściński) – модель ПСК $[z \text{ czasów} + S_2]$;

3) $S + P [P_r(V_f) + P_o(3/\text{із часу} + S_2)] \text{temp}$: *3 часу проголошення незалежності керівництво України озброїлося інструментом стратегічного партнерства для набуття друзів на міжнародній арені* (газ.) – модель ПСК $[z \text{ часу} + S_2]$ // $S + P [P_r(V_f) + P_o(z \text{ czasu} + S_2)] \text{temp}$: *Bo ja pamiętam, mnie też zabierano towarzyszy walki z czasu wojny* (W. Żukrowski) – модель ПСК $[z \text{ czasu} + S_2]$.

Розглянуті субмоделі зіставлених мов демонструють співвідношення моделей ПСК як 3:2 (модель ПСК $[z \text{ моменту} + S_2]$, $[z \text{ часів} + S_2]$, $[z \text{ часу} + S_2]$ / модель ПСК $[z \text{ czasu} + S_2]$, $[z \text{ czasów} + S_2]$), оскільки синсемантизм таких систем співвідносний із виділенням синтаксичних компонентів аналітичної будови, основну увагу зосереджуючи на виявленні причин, умов і способів реалізації семантичних едностей, утворених синсемантизмом слів і комплексів із підкресленням їхньої граматикизації.

2. $S + P [P_r(V_f) + P_o(\text{після} + S_2)] \text{temp} // S + P [P_r(V_f) + P_o(\text{po} + S_2)] \text{temp}$. Порівняймо: *Де після ночі ранок синій / Збирає роси не мені...* (Г. Чубач) – модель ПСК $[\text{після} + S_2]$; *Після вечері я спитав старого, де б мені знайти такого чоловіка, щоб провів мене до Ненаситця і в Капулівку* (О. Стороженко) – модель ПСК $[\text{після} + S_2]$; *Після смерті Осмомисла Володимир князем став* (О. Олесь) – модель ПСК $[\text{після} + S_2]$ // *Potem w swojej straszliwej rozpaczy po śmierci syna, do której pośrednio sam się przyczynił* (R. Kapuściński) – модель ПСК $[\text{po} + S_2]$; *Kobieta widzi wystające z kop śniegu, potalowane odblaskową farbą słupki i dopiero po chwili rozumie, że oznaczają zakręt* (O. Tokarczuk) – модель ПСК $[\text{po} + S_2]$; *Zawsze po przebudzeniu słucha bicia serca* (O. Tokarczuk) – модель ПСК $[\text{po} + S_2]$. Частота вживання: укр. 68 речень – 4,53 відсотка, пол. 70 речень – 4,67 відсотка від загальної кількості 3 000 прикладів із темпоральною семантикою.

Проаналізуємо речення *Маю після вашого приказу шукати «реформатора»* (О. Кобилянська) – модель ПСК $[\text{після} + \text{Pron}_2 + S_2]$ (А шукає X -а після моменту t_0). Складовий компонент *після вашого приказу* конденсує потенційно основну темпоральну предикацію: *Маю шукати «реформатора»* (основна предикація) + *Відбувся ваш приказ* (потенційно основна предикація) → *Після того як був ваш приказ, маю шукати «реформатора» / Маю шукати «реформатора», бо відбувся ваш приказ*. Складність цього ПСК з огляду на трансформа-

ційні можливості полягає в інтерпретації його семантики як поєднання значень темпоральності й каузальності, що на рівноправних засадах функціонують у складі компонента двоядерної предикативної системи.

Ця модель оперує двома субмоделями:

1) $S + P [P_r (V_p) + P_o$ (після завершення + S_2) temp]: *Після завершення перегонів «День» поцікавився в Селю, як йому «ганялося» Дніпром* (газ.) – модель ПСК [після завершення + S_2] // $S + P [P_r (V_p) + P_o$ (по ukończeniu + S_2) temp]: *Sporo rozgarniętych dziewcząt i chłopców, z którymi ponagrywałem rozmowy dla radia – o ich planach, ambicjach życiowych po ukończeniu studiów* (J. Krzysztoń) – модель ПСК [po ukończeniu + S_2];

2) $S + P [P_r (V_p) + P_o$ (після закінчення + S_2) temp]: *Після закінчення терміну дії державних програм у сфері енергетики та енергоефективності ми обов'язково побачимо, ким і що було реально зроблено* (газ.) – модель ПСК [після закінчення + S_2] // $S + P [P_r (V_p) + P_o$ (po zakończeniu + S_2) temp]: *Światło zgasło w kinie po zakończeniu seansu* (M. Tomaszewska) – модель ПСК [po zakończeniu + S_2].

Презентовані моделі [після завершення + S_2], [після закінчення + S_2] і [po ukończeniu + S_2], [po zakończeniu + S_2] можна розглядати в типологічному ракурсі, оскільки й перші, і другі ПСК функціонують у своїх мовних системах за власними принципами, що виключає їхнє міжмовне координування.

3. $S + P [P_r (V_p) + P_o$ (через + S_4) temp] // $S + P [P_r (V_p) + P_o$ (przez + S_4) temp]: *Уже сьогодні їх заручають, А через тиждень і повинчають* (Лєся Українка) – модель ПСК [через + S_4]; *Хіба я не вернуся через якийсь час до цього міста?* (І. Микитенко) – модель ПСК [через + Pron₄ + S_4]; *Значить, діло облагодимо через кілька днів, з солідністю* (Р. Андріяшик) – модель ПСК [через + Num₄ + S_4] // *Ona leży jeszcze przez chwilę i powoli uświadamia sobie, gdzie jest* (O. Tokarczuk) – модель ПСК [przez + S_4]; *Dojrzałem przez pięćdziesiąt lat do tego trudnego zadania* (T. Różewicz) – модель ПСК [przez+ Num₄ + S_4]; *Przez dwa miesiące zwalczałam cztery centymetry czegoś, co rozpanoszyło się w środku mnie* (M. Gretkowska) – модель ПСК [przez+ Num₄ + S_4]. Частота вживання: укр. 50 речень – 3,33 відсотка, пол. 46 речень – 3,07 відсотка від загальної кількості 3 000 прикладів із темпоральною семантикою.

Розглянемо українське речення *Уже через місяць Олімпійський вогонь прибуде в столицю України* (газ.) – модель ПСК [через + S_4] (А прибуде місце Х у момент t_0). ПСК *через місяць* виражає темпоральне значення, конденсуючи потенційно основну предикацію: *Мине місяць* (потенційно основна предикація) + *Олімпійський вогонь прибуде в столицю України* (основна предикація) → *Коли мине місяць, Олімпійський вогонь прибуде в столицю України*. Семантичний комплекс *через місяць*, що посідає лівобічну позицію щодо вербального компонента, визначається на межі між компонентом двоядерної предикативної системи та детермінантом.

Характеризуємо польське речення *Dojrzałem przez pięćdziesiąt lat do tego trudnego zadania* (T. Różewicz) – модель ПСК [przez+ Num₄ + S_4] (А прибув місце Х у момент t_0). ПСК *przez pięćdziesiąt lat*, обіймаючи постпозицію щодо предиката, має трансформаційний потенціал (*Dojrzałem do tego trudnego zadania, gdy przeszło pięćdziesiąt lat*) і наділений достатньою семантичною цінністю для комплексного розуміння реченнєвої структури, що дає змогу включати семан-

тичний комплекс такого складу до двоядерного предикативного центру.

Висновки. Отже, поширювачі в ролі темпоративів, що входить до предикативного центру, виражають часові відношення між компонентами семантико-синтаксичної структури речення, указуючи на одночасність або різночасність подій, явищ і на їхні кількісно-часові вияви. Семантичні модифікації темпоральної синтаксеми ґрунтуються на протиставленні одночасність – різночасність дії й часового моменту, неозначена тривалість – означена тривалість дії чи стану, заповненість – незаповненість дією часового відрізка, обмеженість – необмеженість дії в часі та її повторюваність і неповторюваність.

Література:

1. Барчук В.М. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис: [монографія] / В.М. Барчук. – Івано-Франківськ: Сімік, 2011. – 416 с.
2. Бондар О.І. Темпоральні відношення в сучасній українській літературній мові: Система засобів вираження: [монографія] / О.І. Бондар. – Одеса: Астропринт, 1996. – 192 с.
3. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови / І.Р. Вихованець. – К.: Наук. думка, 1992. – 224 с.
4. Вихованець І.Р. Прийменникова система української мови: [монографія] / І.Р. Вихованець. – К.: Наук. думка, 1980. – 286 с.
5. Воробець О.Д. Темпоральна предикація прийменниково-субстантивного комплексу / О.Д. Воробець // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць / уклад. А. Загнітко (наук. ред.) та ін. – Донецьк: ДонНУ, 2011. – Вип. 22. – С. 66–70.
6. Всеволодова М.В. Теорія функціонально-комунікативного синтаксиса: фрагмент прикладної (педагогічної) моделі мови / М.В. Всеволодова. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 502 с.
7. Г'юм Д. Трактат про людську природу / Д. Г'юм. – К.: Всесвіт, 2003. – 550 с.
8. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова / [А.П. Загнітко, І.Г. Данилюк, Г.В. Ситар, І.А. Щукина]. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. – 416 с.
9. Кульбабська О.В. Вторинна предикація у простому реченні: [монографія] / О.В. Кульбабська. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 672 с.
10. Межов О.Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць: [монографія] / О.Г. Межов. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лєся Українки, 2012. – 464 с.
11. Мірченко М.В. Структура синтаксичних категорій: [монографія] / М.В. Мірченко. – 2-ге вид., переробл. – Луцьк: Вежа, 2004. – 393 с.
12. Предикат у структурі речення: [монографія] / за ред. В.І. Кононенка. – К.: Івано-Франківськ – Варшава: Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаніка, 2010. – 408 с.
13. Grzegorzycykowa R. Wprowadzenie do semantyki językoznawczej / R. Grzegorzycykowa. – Warszawa: Wyd-wo Naukowe PWN, 2011. – 224 s.
14. Milewska B. Słownik przyimków wtórnych / B. Milewska. – Gdańsk: Wydawn. Uniw. Gdańskiego, 2003. – 291 s.
15. Przybylska R. Polisemia przyimków polskich w świetle semantyki kognitywnej / R. Przybylska. – Kraków: TAIWPN Universitas, 2002. – 608 s.
16. Schilder F. From Temporal Expressions to Temporal Information: Semantic Tagging of News Messages / F. Schilder, Ch. Habel // The language of time: a reader. – Oxford; New York: Oxford University Press, 2005. – S. 533–544.
17. Wierzbicka A. Semantyka: jednostki elementarne i uniwersalne / A. Wierzbicka. – Lublin: Wyd-wo Uniw-tu Marii Curie-Skłodowskiej, 2006. – 535 s.

Воробець А. Д. Темпоральные функции распространителей семантической модели предложения польского и украинского языков

Аннотация. Статья продолжает цикл публикаций, посвященный исследованию функциональной типологии распространителей в структуре предложения современного польского и украинского языков. Рассмотрены темпоральные функции распространителей семантической модели предложения польского и украинского языков, причем представлено авторское видение места исследуемых семантических компонентов и комплексов в лингвистическом измерении. Перспективным в данном контексте предстает не только всестороннее внутриязыковое осмысление лингвистического статуса распространителей, но и их исследование в межъязыковых параллелях, в частности украинско-польских.

Ключевые слова: семантика, распространитель, расширенная модель, функция, темпоральная синтаксема, предикат, семантическая структура предложения.

Vorobets O. Sentence semantic model extenders and their temporal functions in Polish and Ukrainian

Summary. This article continues the series of publications dedicated to the research of the extenders' functional typology in the sentence structure in modern Polish and Ukrainian. The extenders' temporal functions have been observed in terms of the sentence semantic model in Polish and Ukrainian, moreover, the author's view about the place of the studied semantic components and complexes within linguistic terms has been represented. The detailed intralingual comprehension of extenders' linguistic status is not the only perspective in this context but also their research according to interlanguage parallels, including in particular Ukrainian-Polish.

Key words: semantics, extender, expanded model, function, temporal syntaxem, predicate, semantic structure of the sentence.